

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

58-1

BRNO 2017

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 58
Volume 58

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Nákončí saxu z hrobu v Blučině-Cezavách (obr. 2, str. 105).
Sax-sword strap-end from the tomb of Blučina-Cezavy (Fig. 2, Pg. 105).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2017
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2017 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

LANŽHOT (OKR. BŘECLAV)

„Horní Štěpnice“. Neolit. Sídliště. Záchraný výzkum.

Koncem roku 2016 byla provedena větší záchraná akce na liniovém výkopu vedoucího částí katastru obce Lanžhot. V délce téměř 4,5 km byly identifikovány tři polohy s narušenými archeologickými situacemi. Celkem bylo prozkoumáno 53 do podloží zahloubených sídlištních objektů (viz oddíly Doba železná a Středověk a novověk v tomto ročníku Přehledu výzkumů). Největší intenzita osídlení byla pozorována v prostoru, který kopíruje nivu Svodnice v poloze „Horní Štěpnice“ ve východní části katastru obce. Zde bylo prozkoumáno 29 sídlištních jam převážně středověkého stáří, ale ojediněle zde byly nalézány i objekty s kulturou s lineární keramikou a neolitická keramika byla často nalézána i v mocné podorniční vrstvě.

Marek Lečbych

Resumé

Lanžhot (Břeclav District), „Horní Štěpnice“. A Neolithic settlement was detected thanks to a rescue excavation in 2016.

MOHELNO (OKR. TŘEBÍČ)

„Liščí“. Neolit. Kamenná broušená industrie. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Přímo v polní cestě byl náhodně nalezen fragment břitové části polotovaru ploché sekerky, a to ve směru západ-severozápad od obce na rozhraní tratí „Liščí“, „Lavky“ a „U Jezera“. Nadmořská výška v místě nálezu se pohybuje okolo 400 m.

Značně zvětralý artefakt je podle makroskopického určení zhotoven ze zelené břidlice typu Želešice. Kulturní zařazení předmětu je problematické, v okolí Mohelna je známo intenzivní neolitické osídlení (Koštuřík *et al.* 1986; Vokáčová, Knotek 2013; Vokáčová 2013; Kuča *et al.* 2015). Nejbližší dosud známou lokalitou je sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou mladšího stupně v trati „Padělky“ vzdálené asi 400 m od místa nejnovějšího nálezů (Vokáčová 2013, 148–149). Je tak možné, že nalezený artefakt s uvedenou lokalitou souvisí.

Martin Kuča, Jitka Kučová

Literatura

Koštuřík, P., Kovárník, J., Měřínský, Z., Oliva, M. 1986: *Pravěk Třebíčska*. Brno, Třebíč: Muzejní a vlastivědná společnost Třebíč, Západosmoravské muzeum.

Kuča, M., Knotek, P., Lengyel, M. 2015: Záchraná archeologická akce v Mohelně (okr. Třebíč). *Západní Morava* 20, 146–148.

Vokáčová, J. 2013: Mohelno (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 54(1), 148–149.

Vokáčová, J., Knotek, P. 2012: Lengyelské sídliště Mohelno „Staré hory“. *Západní Morava* 16, 5–10.

Resumé

Mohelno (Třebíč District), „Liščí“. Neolithic. Isolated polished stone artefact. Surface survey.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. MOKRÁ, OKR. BRNO-VENKOV)

„Úzké“. MMK. Sídliště. Záchraný výzkum.

Předstihový odkryv zeminy na poli v místě budoucí výstavby I. etapy souboru rodinných domů v jižní části obce (okolí bodu WGS-84: 49.2156314N, 16.7523392E; ppč. 664/82, 664/87, 664/89, 664/90) přinesl doklady osídlení z období mladšího neolitu. Systém drobných žlábků a jam naznačuje existenci pravidelné, snad lehce hrazené zástavby, v místě výrazného slepencového návrší nad horákovským údolím. Keramika ÚK starší doby bronzové nalezená v druhotných novověkých horizontech poblíž polní cesty prokazuje existenci pseudolokality.

Petr Kos

Resumé

Mokrý-Horákov (Kat. Mokrý, Bez. Brno-venkov), „Úzké“. Mährische Bemalte Keramik. Siedlung. Rettungsgrabung.

MORAVSKÉ KNÍNICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„U kaple“. MMK. Sídliště. Záchraný výzkum.

V únoru roku 2016 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchraný archeologický výzkum na pozemku p. č. 4475 v severozápadní části polní tratě „U kaple“ v souvislosti s výstavbou západní větve zpevněné polní cesty C17. Již v předchozím roce byly v jihozápadním úseku této cesty, poblíž temene k severozápadu ukloněného svahového hřbetu, na němž stojí kaple Sv. Cyrila a Metoděje, zjištěny útržky kulturní vrstvy

se zlomky keramických nádob kultury s moravskou malovanou keramikou a s jedním mladohradištním či vrcholně středověkým střepem (Přichystal 2016a; 2016b). Nově byla v jihovýchodním sousedství uvedeného prostoru při skrývce obslužného pásu částečně odkryta jedna sídlištní jáma kultury s moravskou malovanou keramikou. Přesná poloha místa, situovaného v nadmořské výšce okolo 307 m, je na ZM ČR 1:10 000, list 24-32-13 určena bodem o souřadnicích 283:280 mm od Z:J s. č.

Michal Přichystal

Literatura

Přichystal, M. 2016a: Moravské Knínice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 57(1), 167.

Přichystal, M. 2016b: Moravské Knínice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 57(2), 289.

Resumé

Moravské Knínice (Bez. Brno-venkov), „U kaple“. Bei der Rettungsgrabung in der Flur „U kaple“ wurde eine Siedlungsgrube der Kultur mit mährischen bemalten Keramik entdeckt.

MORAVSKÝ KRUMLOV (K. Ú. POLÁNKA U MORAVSKÉHO KRUMLOVA, OKR. ZNOJMO)

Neznámá trať. Neolit – eneolit. Kamenná broušená industrie – sekerka (jadeitit). Ojedinelý nález.

V prostorách Městského muzea v Moravském Krumlově jsou uloženy rozsáhlé archeologické sbírky. Při revizi kamenné industrie muzejník identifikoval pod inventárním číslem 220 menší kamennou sekerku sytě zelené barvy, která se odlišuje od běžných surovin známých v regionu (obr. 7). S podezřením na surovinu z jadeitu nebo nefritu oslovil A. Přichystal z Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity Brno o přesnou petrografickou determinaci.

Sekerka je lichoběžníkového tvaru, ostří má rovné, nepoškozené, v příčném průřezu má obdélný tvar. Boky má kolmo zbroušené. Ve staré inventární knize po Josefu Kaufmanovi je v popisu uveden pouze katastr obce Polánka a určení artefaktu jako sekerky z bílého mramoru. Ostatní okolnosti nálezů bohužel nelze zjistit.

Artefakt má rozměry 5,1 × 3 × 1,3 cm, hmotnost 37,6 g a světle zelenošedou barvu (Munsell 5GY 8/1). Podle pozorování pod stereomikroskopem se jedná

o v podstatě monominerální horninu s jen nevýraznou granoblastickou stavbou a bez přítomnosti opakních (rudních) minerálů. Tomu odpovídá velmi nízká magnetická susceptibilita $0,04 \times 10^{-3}$ SI zjištěná příručním kapametrem KT-6. Hustota stanovená metodou dvojího vážení měla hodnotu 3,31 g/cm³, což vylučuje, že by se jednalo o nefrit, ale velmi dobře odpovídá údajům pro jadeitity-omfacitity. Velmi světlá barva suroviny a nízká magnetická susceptibilita ukazuje na typický jadeitit. To potvrdila nedestruktivní rtg-difrakce (provedl D. Všianský z Ústavu geologických věd Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity Brno), jenž na základě intenzity difrakčních linií odhadl složení suroviny na 96,7 % jadeitu, kolem 2,7 % omfacitu a 0,6 % křemene. Jedná se tak již o osmáctý nález sekery zhotovené z jadeititu-omfacititu na Moravě. Její původ je nepochybně ze severozápadní Itálie.

Chronologické zařazení sekerky je nejednoznačné, podle zbroušených bočních stran a tvaru lze uvažovat o průběhu eneolitu, nelze však úplně vyloučit i příslušnost ke kultuře s moravskou malovanou keramikou, odkud máme užívání jadeititu-omfacititu spolehlivě doloženo (cf. Přichystal *et al.*, v tisku). Z katastru Polánky doposud neznáme sídlištní lokalitu z neolitu nebo eneolitu, pouze ojedinelé nálezy broušené kamenné industrie většinou bez udání polohy. Jediná konkrétnější lokalizace uvádí polohu „kamenolom“ (Skutil 1930–35, 148; Podborský, Vildomec 1972, 203).

Martin Kuča, Antonín Přichystal

Literatura

Podborský, V., Vildomec, V. 1972: *Pravěk Znojemska*. Brno, Znojmo: Musejní spolek, Jihomoravské muzeum.

Přichystal, A., Kovář, J. J., Kuča, M., Fridrichová, K., v tisku: The Jadeitite-Omphacitite and Nephrite Axeheads in Europe: The Case Territory Czech Republic. Proceedings of the international konference „Culture contact, cultural boundaries and innovation in the 5th millennium“, Münster.

Skutil, J. 1930–35: Moravské praehistorické výkopy a nálezy 1931. *Obzor prehistorický* 9, 140–164.

Resumé

Moravský Krumlov (Polánka at Moravský Krumlov Cadastre, Znojmo District), unknown location. Neolithic – eneolithic. Isolated polished stone artefact (jadeitite axehead).